

GIHF - Gästrike Idrottens Historiska Förening

Nr 1 april 1999 - Strömsborgsvägen 8, 802 66 Gävle

— Redaktör och ansvarig utgivare: Kaj Annebrant, Sandviken —

Norra idrottsplatsen 75 år

Sandvikens Nya Idrottsplats, dagens Norra idrottsplatsen, invigdes 14 september 1924 av landshövding O. Rydén. Medlemmar i bland andra Sandvikens AIK togade med fanor från tidigare idrottsplatsen genom staden till den nya. SAIKs fanbärare var Oskar Forsberg.

Allsvensk fotbollspremiär för 70 år sedan

4 augusti 1929 spelades den första allsvenska fotbollsmatchen i Sandviken. Sandvikens IF mötte Gais från Göteborg inför 3,250 åskådare och vann med 4-2. I halvtid lägs SIF under men Gösta Dunker kvitterade och sedan släppte nervspänningen.

Norra idrottsplatsen 75 år

INVIGD 14 SEPTEMBER 1924

Efter Likbod- och Lustigknoppsplan tillkom den första idrottsplatsen i Sandviken 1904. Den låg invid Kanalen, där Kanalkyrkan finns idag. Den användes först av IK Stjärnan, som blev Sandvikens AIK 1907 och lever kvar som SAIK-alliansen med tre specialklubbar.

En för bandy, en för fotboll och en för bowling.

Kronan/Sandvikens IF släpptes under några år även in på idrottsplatsen, innan den upphörde omkring 1908. Storstrejken 1909 lamslog nästan all idrottsverksamhet i Sandviken och 1910 låg den i stort nere.

Från 1918 delade SAIK och Sandvikens IF på idrottsplatsen vid Kanalen. Där bedrevs också friidrott förutom fotboll. 1922, när det kommunala vatten- och avloppsledningsnätet byggts i Sandvikens centrum, användes bollplanen året om.

Från början var tanken att fotbollsspelarna skulle spela bandy som träning, men rätt snart var sporten lockande även för andra idrottsmän, än de som börjat med fotboll och gjort sig namn vida omkring.

Trycket på en ny, modern idrottsplats blev allt starkare.

Det riktades som alltid tidigare mot Sandvikens Jernverk,

och när bolaget 1923 drogs in i en landsomfattande lock-out kom det gyllene tillfället att tillmötesgå idrottsklubbarnas önskan i samarbete med föreningarna.

Idrottsfolk byggde

Friställda arbetare, mest medlemmar i idrottsföreningarna, ställde upp och jobbade tvåskift – ett från klockan sex till 14 och ett från 14 och fram till 22 på kvällen för 25 öre i timmen. 14 september 1924 invigdes Nya idrottsplatsen med tal av bland andra landshövding O. Rydin.

Programmet inleddes med inmarsch och defilerings med klubbfanor. Marschen startades från gamla idrottsplatsen och gick genom centrum med ett stort inslag av idrottsmän. De mottogs med musik av Sandvikens Privata Musikkår och sång.

Hälsningstalet höll direktör Lars Yngström, ordförande i idrottsplanföreningen.

Ingenjör Ivar Magnusson var vice ordförande, ingenjör Axel Salén ordförande i verkställande utskottet och kamrer Ruben Oldberg sekreterare och kassör.

Ledamöter i verkställande utskottet var: Herrar Einar Moström, Karl Persson och Gunnar Östlund.

Ordföranden har ordet

Temat "Vad vill dagens idrotts-Sverige med sin historia" har jag skrivit om tidigare. Historien kan lära oss att förstå det förflutna och ge perspektiv, som hjälper oss att blicka framåt. Vi vill presentera den för våra kommande generationer.

Jag har efterlyst en bredare kontakt mellan Gästrikedrottens Historiska Förening GIHF (obs! ny logo!) och den aktiva idrotten inom Gästrikland.

Idag kan vi skönja en förbättring. Vi noterar nu ett 20-tal föreningar och ett antal förbund, som våra medlemmar.

Det som återstår är den uppskjutna ledarträffen i Gävleområdet, där klubbarna förhoppningsvis etablerar ett närmare samarbete i de frågor, som ingår i vårt program.

Samarbetet med SISU kommer att öka under detta år. Efter ett gemensamt möte med deras huvudansvariga och vår styrelse blev det klart, att SISU i samråd med GIHF

skall försöka få igång en utbildning av dokumentering och arkivarbete i distriktets specialförbund och idrottsföreningar.

I sommar planerar också Gästriklands Idrottsförbund i samarbete med GIHF att arrangera en träff med de medlemmar, som erhållit förbundets guldmedalj eller guldnål.

En viktig arbetsuppgift sedan flera år är nu slutförd, tack vare energiska medarbetare. Det är boken om *Gästrikedrottens före 1950*. Den är ute på marknaden i hundratals exemplar och har fått ett mycket positivt mottagande.

Inför det stundande årsmötet den 26 april vid Smedsgården i Sandviken har planerats ett program, där bl.a. Sigge Kihlström kommer att kåsera inför SAIK:s 100-årsjubileum.

Helge Rask

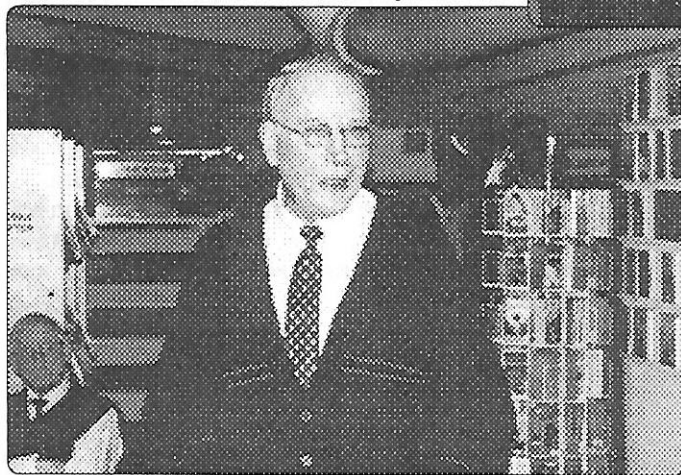
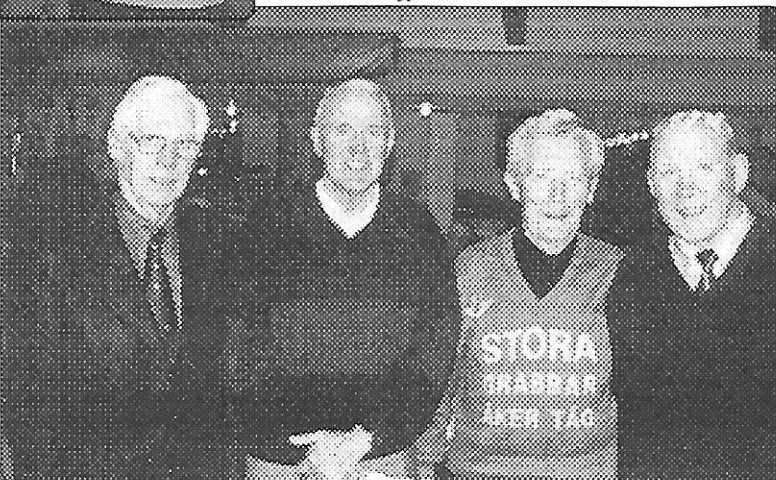
Sandvikens AIK 98 år

– Foto: KAJ ANNEBRANT –

Sandvikens äldsta flergrensförening, SAIK, fyllde 98 år 16 mars. Här ses fyra av de äldsta medlemmarna. Gerhard Hedman, Gösta "Brandis" Johansson, 90 år, Holger Danielsson och Folke Åström. De fyra är tillsammans 350 år.

Idrottskafé i Gävle. Leif Lindqvist, till vänster, Gösta "Sågmyra" Bergkvist, Valter Nyström och Olle Åberg berättade idrottsminnen 14 december i Kafe Edbom, Gävle Stadsbibliotek, i samband med presentationen av boken Gästrikeidrotten före 1950.

Skyttveteran. Erik Persson, som skrivit ett längre kapitel om skytte i vår nya bok om gästrik- idrotten, räknar med att komma med en bok om skyttet i Gästrik- land år 2003. Föreningarna har redan ställt sig bakom idén och börjat inventera sin historia.

Mr SIF. Gunnar Jansson, Sandvikens IFs starke man under många decennier, har fått en minnesplats i GIHF:s ena skyltfönster i Jernvallens publikgång bakom huvudläktaren. I förtroende från änkan Ester Jansson har vår förening fått låna ett rikt minnesmaterial.

Sverige äldsta skidstafett

STORVIKSSTAFETTEN 1926 - 1951

Då Storviks Idrottsförening fyllde 25 år 1926 ville man till jubileet anordna en tävling på skidor. I programmet söndagen den 7 mars 1926 upptäcker man att tävlingarna hade en helt annan kaliber än i dag.

Stafetten för seniorer, 4-mannalag startade kl 8 f.m. på Nya Idrottsplatsen och man åkte 15 km, röd prickning. Kl 9.15 startades stafettlöpning för juniorernas 5-mannalag, 10 km gul prickning och kl 9.30 damernas stafettlöpning, tre deltagare i varje lag., 10 km gul prickning.

22 lag var anmälda i seniorklassen, 13 lag i juniorklassen och damklassen bestod av 7 lag.

Kl 3 e.m. gick backtävlingen av stapeln vid föreningens skidbacke med 20 hoppare bland seniorena och 7 deltagare i ungdomsklassen.

Prisutdelningen ägde rum å Rivoli Biografen kl 6 e.m. i samband med Biograf föreställning. Inträdet kostade 75 öre för icke deltagare.

Å Järnvägshotellet hölls Idrottssupé med dans kl 8 e.m.

I programbladet annonserar Storviks Skidfabrik, T Alg-rim om "Skidor och stavar i alla gängse modeller". Bröderna Hanssons halvsidesannons om skidvallor upptar "Emil Mässings valla för köld och tö" för 80 öre och "Åkta Östbye klister för våt snö kr. 1:75, medium för kladdföre kr. 0:90, mix för torr snö 0:65 och skaresmörning för kr 0:80." (Försök inte at vaske klister og skaresmörning av haenderne med sne. Den blir bare sittende bedre paa. Bruk vaselin, smör o.l.)

I herrstafetten deltagar Gävle Goodtemplares IK med 1 lag, Gästrike-Hammarby IF med 2 lag, Kastets IF med 1 lag, Kungsgårdens SK med 4 lag, Ockelbo SK med 3 lag, Sandvikens AIK med 1 lag, Sandvikens GK med 1 lag, Storviks IF med 3 lag, Torsåkers IF med 3 lag, Valbo AIF med 1 lag och Åshammars IK med 2 lag.

Kungsgårdens SK segrade med 1:a laget Sven Westberg, Knut Broman, Henrik Westberg och Arvid Scherp. Troligen i Gefle Dagblads bildarkiv finns ett fotografi av slutmannen Arvid Scherp med 5 på nummerlappen där han står på Nya Idrottsplatsen med föreningens omklädningsrum till höger uppe på slänten.

Tävlingsledare 1926 var Wilhelm Hansson, chef på AB Bröderna Hansson. Firman satte från 1927 upp ett vandringspris i form av en pokal, som skulle erövras tre gånger för att bli ständig egendom. Priset från 1927 vanns av

Ockelbo SK år 1933. Priset från 1934 erövrades av Kungsgårdens SK år 1939. 1940 års pris gick till Högbo AIK år 1943 och 1944 års pris vanns slutligen år 1950 av Ockelbo SK.

I programbladet annonserar AB Bröderna Hansson även i fortsättningen om skidvallor.

1926 finns 21 olika att tillgå, 1931 har antalet ökat till 100 st, 1934 169 st, 1938 200 st, 1940 250 st och från 1942 till 1946 är sorteringen den "största i Gästrikland" medan man från år 1948 har "stor sortering".

På grund av Storviks IF:s ekonomiska bekymmer vid byggandet av Idrottsplatsen är arkivet mycket tunt de sista åren på 20-talet och strax i början av 30-talet. Mycket finns säkert att hämta ur tidningsreferaten. S.I.K. Storviks Idrottsklubb ansöker år 1930 att få arrangera stafetten och deltagar år 1931 med två lag. Storviks Idrottsförening hade då begärt sig själv i konkurs och idrottsverksamheten bedrevs av den nya föreningen.

Badhuset, som låg öster om Brandstationen, användes från 1937 som omklädning och duschmöjligheterna uppskattades av löparna. Tidigare hade man kanske, som man kunde se i TV från VM i Ramsau nyligen, bytt om undertröja och skjorta ute i det fria.

Parkhallens tillkomst år 1938 betydde mycket för såväl tävlande som publik. Start och mål flyttades då från Idrottsplatsen.

Mellan 1926 och 1951 arrangerades stafetten 22 gånger. Tävlingarna inställdes åren 1930, 1935 och 1949. Antalet deltagande lag har varierat mellan 13 st år 1950 och 26 st år 1941. En markant ökning skedde under krigsåren 1940 - 1945 med en topp 1941 och ett lägsta antal år 1943 med 20 lag.

Undertecknad, som satt på expeditionen från 1950, såg ju inga tävlande under dom 10 åren sysslan pågick. Medarbetarna var bra på huvudräkning och kunde utan svårighet räkna ut sträcktider med timmar, minuter och sekunder angivna. I motsats till den mediokra tidsangivelse man kan se i tidningarna i dag med endast hela och hundradels minuter i resultaten. Tidtagningen vid målet skedde med Karl Wallgrens fickur, som var försett med extra stor sekundvisare.

Storvik i mars 1999/ Torsten Nyström

Årsmöte

måndag 26 april klockan 18³⁰

i Smedsgårdens annex vid Smedsgatan invid Dal-Britas damm, Sandviken

Sigge Kihlström

ordförande i SAIK-alliansen, berättar om Sandvikens första bollklubb och äldsta flergrensförening, IK Stjärnan (Sandvikens Allmänna Idrottsklubb från 1907), som i Gävle köpte första fotbollen och fick instruktioner i spelet av pionjärerna Gefle IF.

SAIK bildades 16 mars 1901, och planeringen för 100-årsjubileet har kommit långt.

Fettisdagstävlingarna

PÅ 1920-TALET

Rödningen en fettisdag.

Fettisdag

Det ordet sätts av äldre folk mest i samband med semlor och mjölk. Men det yngre Gävle tänker i första hand på de skidtävlingar, som Gefle IF årligen ordnade vid Rödningen för Gävles skolungdomar.

Varje frisk, stark pojke och flicka i Gävle hade säkert drömt mer än en gång om att segra i en fettisdagstävling. De tränade och tränade energiskt, och när äntligen den stora dagen kom har det stora flertalet presterat en åkning som pekade mot målmedveten förberedelse.

Hur många äldre finns det inte som ännu med en glimt av stolthet talar om att han eller hon vunnit ett par skidor eller ett par vantar allt efter skicklighet på "Fettisdan". Det har varit en idrottsfest med traditionens glans över sig.

Vi gör ett besök på Rödningen en fettisdag. Det myllrar av folk över Sättraåsen, upp genom skogen till Rödningen. Det är mest yngre folk i åldern 10-18 år men även en del mannor och pappor har slagit sig lösa för se tjevingarnas kamp.

Vallningsproblem

Pratet är igång. Vallningsproblem diskuteras lika livligt som någonsin vid ett Vasalopp, om också kännedomen om valla mest består av paraffin på något som hänger ihop med töväder. Det stora fältet vid Rödningen blir svart av folk. Över 700 pojkar och flickor äro beredda att inom ett par timmar ha gjort sin insats i tävlingen. Allt är förberett sedan veckor tillbaka.

Bankdirektör Berg tar en sista överblick över anordningarna. Det är ett gammalt och beprövat maskineri. Allt ska gå som smort, ingenting får klicka.

Anmälningsskitor har inkommit från samtliga skolklasser i staden. Lottdragning har verkställts, och nummerlapparna utdelades redan för några dagar sedan.

Det är klart för start. Ettan åker fram till startlinjen. "Fem sekunder kvar, färdiga...gå!"

Ett kraftigt tag med stavarna. Kampen har börjat.

300 unga tävlande

Vi åker ut på det gula spåret, 2,5 km långt, för de yngsta pojkarna. Här tävlar 300 skolelever som släpps ut två och två med en halv minuts mellanrum. Vi stannar vid foten

av en backe. Här gives tillfälle till studier av stil och material. Segeraspiranterna staka på för fullt i guppen och taga svängen på fältet nedanför backen med verklig elegans. En del bromsa, några falla och hinna inte undan i tid. Det blir ett enda virrvarr av pojkar, skidor och stavar. Men härvar reds ut och jakten fortsätter.

Tidtagarna vid målet har ett hårt arbete. Sida efter sida i målprotokollen skrives full och skickas ögonblickligen till tävlingsexpeditionen, där vant kontorsfolk har hand om tävlingskortet och skriver ut prislistorna.

Har den tävlande inte lyckats så bra som han väntat sig, får han ändå lön för mödan i form av en semla och mjölk.

Prisutdelning på Olympia

Prisutdelningen äger rum på Olympiabiografen, där det först visas någon instruktiv skidfilm och sedan några lustspel. Under kraftiga applåder och hurrarop kan sedan bankdirektör Berg dela ut priserna åt de lyckliga, som placerat sig i den bättre tredjedelen.

Denna tävling har inte varit samma stora tävling i alla tider. Den har uppkommit samtidigt med de skidtävlingar, som GIF anordnat för sina medlemmar. Deltagarantalet gjorde snart, att man måste ha ungdomstävlingarna på en särskild dag. Efter förslag av konsul Matton lyckades man hos folkskolestyrelsen utverka en lovdag, som kom att bli "Fettisdan".

I början tävlades det endast i en enda klass, men med ökat intresse uppkom behovet av en klassindelning. Sedan flickor tillåts starta ökades även antalet klasser ut.

Tävlingen var i början ganska enkel. Det berättas att en man skötte såväl start som mål. Men när över 700 deltagare var anmälda måste tävlingsmaskineriet bli därefter. Och sedan kom fettisdagstävlingarna att tjäna som ett mönster för hur en tävling skulle arrangeras. Gefle IF hade fått mångårig erfarenhet av det.

ANDERS ERIKSSON, GIF

Jernserven i tennis

EN KLASSISK TÄVLING

Sandvikens Tennisklubb klassiska stortävling Jernserven startade 1944. Tävligen låg i tiden, då gränserna var stängda på grund av andra världskriget. De svenska toppspelarna Torsten Johansson och Lennart Bergelin anmälde också genast sitt intresse.

Initiativtagare till Jernserven var Sven Grahn och Georg Ekman, STK:s ordförande och vice ordförande. Med skicklig marknadsföring och nära kontakter med Svenska Tennisförbundet och Sandvikens Jernverks AB fanns bra förutsättningar för tävlingens framgång.

En festlig ram skapades också kring Jernserven. Sålunda var Stadshotellets matsedel tryckt på rostfritt, kallvalsat bandstål, 0.10 mm "tjockt". Telegram skickades till Mr G (Gustav V) och denne svarade med en önskan om välgång.

Prissamlingen ansågs vara av hög klass med övervägande nyttosaker skänkta av firmor och privatpersoner.

Torsten Johansson segrade 1944 efter en klar finalvinst över Lennart Bergelin, och tävlingen blev som väntat fin propaganda för tennissporten. 1945 vann åter Torsten Johansson finalen i kamp mot Lennart Bergelin, men denne fick en inteckning i vandringspriset året efter.

1947 kom Torsten Johansson igen och hemförde den ståtliga silverpjäsen för alltid.

Så öppnades gränserna och Sandviken kunde inte konkurrera med Rivieran, Paris, Wimbledon och andra orter om de svenska elitspelarna. STK gjorde ett nytt försök 1965, då med Ove Bengtsson och Bo Holmström som dragplåster, men det blev ingen ny succé.

1971 kom STK igen och Jernserven fann sin stil och form med deltagare från spelare strax under eliten, och Jernserven i nya upplagan spelas nu för 28:e året i följd.

BRUNO MOSTRÖM, STK

Verksamheten

I GÄSTRIKEIDROTTENS HISTORISKA FÖRENING

Vår förening är inne på tionde verksamhetsåret. Vi är jämte föreningarna i Hälsingland och i Jämtland de enda idrotts-historiska sällskapen i Norrland. En förhoppning är att med den IX:e Riksidrottshistoriska konferensen i Östersund år 2000 stimulera till sällskap i flera landskap.

Vår förening GIHF har en mycket fast förankring i Gästriklands alla fyra kommuner.

Verksamheten har hittills kommit längst i Sandviken, men vi räknar med att erövra Gävle de kommande åren. Vår bok Gästrikedrotten före 1950, som kom ut i december, har givit oss i GIHF många nya medlemmar, såväl enskilda som föreningar.

Vår del av upplagan, 600 exemplar, av Gästriklands Kulturhistoriska Förenings 1.700 börjar ta slut. När den är slutsåld, då har vi möjlighet att beställa ytterligare 150 till 200 böcker. Vi hoppas att alla idrottsintresserade ser till att de får ett exemplar.

En lämplig present

Gästrikedrotten före 1950 är en lämplig gåva som alternativ till blommor!

Vi hoppas att de som är nya medlemmar genom att ha köpt vår bok för 180 kronor och blivit medlemmar utan att behöva betala årsavgiften 50 kronor 1999, blir kvar i GIHF år 2000. Det innebär att de får vårt medlemsblad i april och i november.

Tack vare medlemsavgifterna kan vi arrangera intressanta program. Vi får också möjligheter att fortsätta att göra videoinspelningar med äldre idrottsmän och ledare, och vi kan fortsätta i samma omfattning som hittills att ge stöd till Gästriklands föreningar, när det gäller att spara fotografier och material för kommande jubileumsskrifter.

Kurs för arkivarier

I höst hoppas vi att en planerad studiecirkel, i samarbete med Sisu, för arkivarier blir av. Allt tyder på att det som sparas på disketter måste kompletteras med kopior på papper. Det finns inga tecken på att den ökade datoriseringen

löser alla problem. Folkrörelsernas Arkiv i Gävle och arkiven i kommunerna tar gärna emot material och kan ge råd. Allting behöver ju inte sparas för eftervärlden. Det är viktigare att det som arkiveras har värde, kan ge historiker en bild av hur idrotten bedrevs under senare hälften av 1900-talet.

Gästriklands idrottshistoria har många höjdpunkter allt sedan Gefle IF och Gävle Gymnastik IF bildades 1882, Storsviks IF och Sandvikens AIK 1901 samt Ockelbo IF och Hedesunda IF 1904.

Gymnastik, fotboll, allmän idrott, cykel och längdskidåkning dominerade i början men har i dag konkurrens av nya idrotter som innebandy, basketboll, volleyboll och terrängcykling – MTB för att nämna några moderna idrottsgrenar.

Ishockeyn fick fäste i Gästrikland först 1939.

Vi blir allt flera

GIHF har drygt 240 medlemmar, och vi känner stöd från Gästriklands idrottsförbund, Idrottsrörelsens Studieförbund, SISU, Sandvikens idrottsråd och Sandvikens kommun. Vårt idrottskafé hos och i samarbete med Gävle stadsbibliotek i december blev också lyckat.

Länsmuséet tog hit Jan Lindroth, Sveriges ende idrottsprofessor, i mars i år. GIHF finns dessutom representerat under Sisu och Gästriklands idrottsförbunds årsstämmor 17 april i Högbo Bruk.

GIHF räknar med att ordna ett idrottskafé i Gävle och ett i Sandviken under hösten 1999.

Det i Jernvallens kafeteria i Sandviken riktas mot Sandvikens AIK, som 2001 fyller 100 år. En jubileumskommitté ur SAIK-alliansen arbetar sedan flera år med det och en bok ges ut, ska finnas i handeln till julen 2000.

Redaktör är journalisten Kaj Annebrant, Sandviken.

Merparten av fotografierna hämtas från Sandvikens AIK:s bildarkiv, som sköts av Lennart Andersson – "Klangen". Mycket av det material som han samlat in, kan ses på Sandvikens Folkbibliotek i Folkets Hus.

Gösta Dunker, en av Sandviksfotbollens bästa spelare genom tiderna, avled den 5 juni.

Det var på 30-talet som Gösta Dunker spred skräck i motståndarleden. Både i SIF- och landslagströjan. Sammanlagt hann Gösta Dunker med 15 A-landskamper.

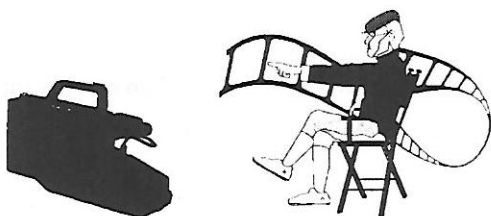
Stig Sjödin, författare från Sandviken, har skrivit en dikt för att hedra hans minne.

Till Gösta Dunkers minne

Utan höga föredömen skulle vi vara fattiga,
lika arma som den orörliga stenen.
Den obeveklige domaren döden
har blåst i sin pipa
och ut från den gröna arenan
går en bruksgrabb som hade trolleri i fötterna.
Det finns en kroppens glädje, en frihet,
som bara kan uttryckas under lek.
Denne mästare från vedbodraden,
en tämjare av tennisbollar,
en balansör på kritlinjen,
som visste hur man skruvar in en hörna
och hur det klockrena tillslaget låter,
gav oss stunder av oförklarlig triumf.
Nyckeln till hans konst, hans artisteri,
hittar vi i sinnenas förfining.
Därför såg han ut att ha fyra ben,
virvelvindar under sin muskulösa kropp.
Därför gick han med spjuverglimt i ögat.
Stil säger vi och trevar efter ord,
som beskriver fulländningen.
Då finns det ett namn som täcker
alla höga innebörder.
Vi vet också att han behöll sin enkelhet
ofördärvad, oanfrätt.
Han rundade alla högfärdsmärken.
En grabb från bruket, Gösta Dunker.
Nu när pipan ljudit för sista gången i hans liv
tar vi av oss kepsen,
för det svåra enkla han visade oss
men bollen klistrad intill foten.

Stig Sjödin

Sandvikens tidning 19 juni 1998

Vi behöver hjälp!

*Vi har en fin videoutrustning i Gävle
och en bandspelare i Sandviken*

Men vi behöver medarbetare som kan hjälpa foto-

Föreläsning om idrott och politik

Att boken om gästrikidrottens historia fått genomslag har vi fått många olika bevis på.

När Humanistiska Samfundet i Gävle höll sitt välbesökta årsmöte i mars hade man inbjudit medförfattaren i boken Lennart Ödeen att tala under rubriken "Idrott och politik".

Föreläsningen blev en exposé över idrottens ställning i det antika grekiska samhället och under vikingatid fram till nazismens och kommunismens utnyttjande av idrotten som propaganda. Ödeen hänvisade till ny historisk idrottsforskning, som visar hur även de flesta svenska tidningar, genom kända skribenter som bl.a. "Bang", vid OS i Berlin 1936 uttryckte klara rasistiska värderingar i sina reportage om särskilt japanernas och de färgade amerikanernas segrar. Särskilt tankeväckande var, att Ödeen framhävde hur aningslösa om nazismens propaganda och idrottsliga värderingar Gävletidningarna var i sina rapporter och kommentarer från Berlin.

I föreläsningen framstod tydligt hur hela den olympiska historien går hand i hand med den politiska historien. Under det radikala och oroliga 1968 visade de svarta pantarna med sänkta huvuden och protesterande sträcka händer vad de tyckte om det amerikanska samhället. Men många politiska samband finns. I München 1972 var det blodiga attentatet mot israeliska idrottsmän. Sedan följde en rad olympiader där afrikanska stater, USA eller Sovjet av olika utrikespolitiska orsaker bojkottade spelen.

Redovisningen av Hedesundabrottningarna i början av 1900-talet väckte särskilt intresse.

Med dubbel dimension av idrott och folklig kultur genomförde man kampen varje midsommar och traditionen spred sig till andra socknar i Gästrikland.

Bo Nordlund

Slå vakt om det idrottshistoriska arvet

Dagens verksamhet blir morgondagens historia

Intresset för den svenska historien
har ökat under senare år.

Det gäller i allra högsta grad idrottsrörelsen.

För dig som vill lära mera
om idrottshistoria och arkivering
kommer vi under hösten att anordna en kurs.

Inbjudan kommer under sommaren.

Tidernas bandymatch

PÅ STRÖMVALLEN

"Ett publikrekord som överträffade de allra djärvaste tips. Eller vad sägs om 8 426 inräknade genom Strömvallens vändkors! Detta innebar drygt 2 400 mer än rekordmatchen FIK - SAIK förra året. I denna siffra ingår då 1 500 sällsynt röstbegåvade hälsingar"

Måndagen den 29 januari 1951 summerade Arbetarbladet i lyriska ordalag söndagens seriefinal i Division 1 Norra.

Efter en uddamålsförlust kunde det inte bli någon SM-final för Forsbacka, trots att man haft mer av spelet och mängder farliga målchanser. Men en väl sammansvetsad elva från Bollnäs hade segrat tack vare ett ramstarkt försvar.

Målvaksfrågan i landslaget behövde ingen grubbla över längre, tyckte gävtidningens bandyskribent Visst hade Sigge Parling varit ypperlig. Men "Yppe" Palmkvist i Bollnäsbyen var bättre, smidig reaktionsnabb och placeringssäker.

Ernst Hård var lysande

Det fanns dock andra landslagskandidater i Forsbacka. Ernst Hård jobbade hela matchen lysande och blev för den skull prisbelönad som nyttigast i sitt lag. Erland Sundberg var en klippa i försvaret och höll hård kontroll på Giffarnas lovande center Per Olof Andersson. Backarna Sjöberg och Nordström var också i praktslag. Längst fram gjorde som alltid Stig Johansson och Olle Grönwall nytta med tunga skott och framspelningar

Bollnäs GIF fick skiftande omdömen. Anfallet kunde ha gått bättre. "Lillen" Johansson spelade sprutbehandlad mot en sträckning. Hans broder Henry Johanssons raider var roliga att skåda men föga effektiva. Ebbe Larsson hade krutet kvar i klubban men inte snabbheten på skridskorna. Årets fynd Nisse Wikman var ingalunda dålig även om han inte visade sitt rätta jag. Gefle Dagblads matchskribent tyckte tvärtom att den svårstopgade Wikman var given i landslaget. Till unge centerhalven "Snoddas" Nordgren ställde sig bedömarena tveksamma. Överreklamerad och mera en pressprodukt än landslagskandidat var ett omdöme.

Forsbacka har initiativet

Efter en nervös och tveksam inledning av båda lagen tog Forsbacka initiativet. Stig Johansson laddade ofta stora kanonen. Efter 22 minuter kom det välförtjänta

ledningsmålet, då Ernst Hård på sitt typiskt begåvade sätt snirklade sig genom Bollnäsförsvaret.

Andra halvlek var knappt 3 minuter gammal då Ebbe Larsson fick en fullträff upp i nättaket på Bollnäs sjunde hörna. När Henry Johansson i 19:e minuten tog sig genom Forsbackas starka försvar räddade Sigge Parling hans första skott, men returen rafsade Henry i mål.

Helt rättvist kvitterade Stig Johansson till 2-2 efter en klok passning från Olle Grönwall.

Men knapp bollnässeger till slut

När 5 minuter återstod snappade Perre Andersson åt sig bollen efter en tvivelaktig handstoppning och snärtade lite snopet och överraskande in 2-3. Arbetarbladet tyckte att Bollnäs under de sista minuterna tog fram sluggertakter och med hjälp av lyckans gudinna och "Kastvallstakter" lyckades hålla undan för de tappert kämpande gultröjorna. Gefle Dagblad erkände att Bollnäs varit väldigt starkt och en värdig SM-finalist från norrgruppen.

Ekonomisk tröst för Forsbacka

Efter dåtida förhållanden var det stora pengar i omlopp vid rekordmatchen. Bruttoomsättningen uppgick till ca 17 000 kr varav Forsbacka kunde räkna med att behålla 4 800 kr som rent netto. Strömwallen tillgodoräknade sig 44 kr för planhyra. Bollnäs skulle ha 10 procent och bandyförbundet 40 procent. Skattemyndigheten tjänade 2 500 kr.

"Bandy som bandy skall spelas!"

Så rubricerade Expressen matchen och Arbetarbladet höll med: "Full fart från början till slut, elegant och juste spel mellan 22 gentlemän - goda vinnare och lika goda förlorare. Publikrekordet kommer inte att slås i brådrasket.

Det blev stormning av banan i bästa SM-finalist. En bollnäsare tog sig till och med en så vildsint krigsdans att han måste föras till lasarettet"

Gefle Dagblad sammanfattade matchen som en förnämlig propaganda för bandy med strålände anfalls-spel och utan tillstymmelse till den på flera håll så populära s.k. säcktaktiken.

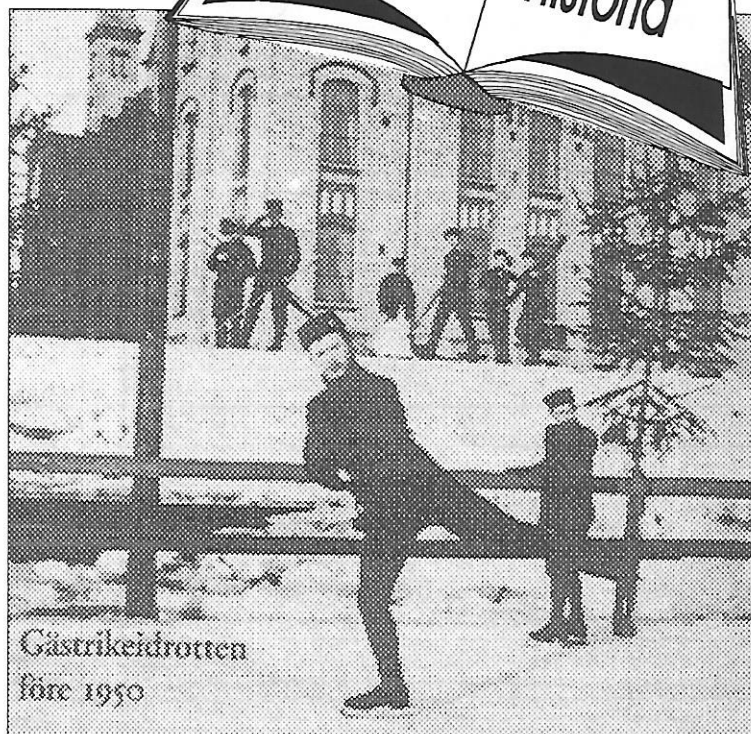
Bo Nordlund

Gästrikedrottens före 1950

kallades i en rubrik i Gefle Dagblad för "En historielektion för idrottsintresserade". Vi hoppas att alla historiskt idrottsintresserade passar på att köpa boken. Vi har en begränsad upplaga. I Gävle, Valbo och Sandviken säljs boken genom bokhandeln, men våra medlemmar kan köpa den genom oss i styrelsen.

Kontakta Anders Eriksson, Birger Eklund eller Bo Nordlund i Gävle, Helge Rask i Valbo, Rune Holmgren i Storvik, Bert Johansson i Ockelbo, Inga-Lisa Eriksson i Hofors eller Kaj Annebrant i Sandviken.

Medlemspris endast 160 kronor.

Gästrikie-orienterarnas paradmarsch

Fritt efter "Södermanlands regementes marsch" (Eric "Jeppe" Wickberg)

Nu har den stora dagen kommit, och nu ska det rännas....

Gästrikiegrabbar! Det ljuder en signal!

Väckarklockan på chiffonjén i köket kallar!

Södermalmstorg!

Det är vår samlingssal,

Där står major O.P.G och räknar de sinas tal....

Opp ur sängen! Dra sämsta lumpen på, ut och irra bland gästrikiländska granar, tallar.

Om nå'n timme skall första starten gå bort bland buskarna, där kompasserna vilsna slå....

*"Lasse" ståtar i välkänd rallarstass, i färg som en madarass, med karta och kompass!
Wiklunds tredjemundring, fläckigt blå går i stil med "Valbo-Johans" vadmalsbyxor grå....*

Heja, "Calle" i trasiger syrtut och byxor utan "slut", så skjortan tittar ut....

"Simon, Simon"!

Det blir minsann ej lätt dig skilja från kråkskrämmorna, så fint som du dig klätt!

Hej, hej, hej!

På annat håll, ligger "Stålis" kontroll.

Djupt är den gömd, och vägen dit är redan glömd....

Tyst väntar han och lyssnar spänt hur skogens buskar knaka,

När arma "fären" löpa vilt i snären, för att finna skärmen, röd och grann....

Vi minns Sten Birger Larsson

Sten Birger Larsson,

en av Gästrikeidrottens Historiska Förenings pionjärer, blev endast 64 år.

Han var föreningens kassör i fyra år och satte en personlig prägel på styrelsearbetet.

Han hade ordning på sitt fögderi och var omöttlig. Sten Birger var in i det sista intresserad av idrott, inte minst cykel.

Han höll ut som kassör i Gästriklands Cykelförbund i 17 år från 1960.

Han var ordförande sex år och hade genom åren även andra funktioner i styrelsen.

Han satt med i Norrlandskommittén och ingick i Gästriklands Idrottsförbunds styrelse 1981-85.

Sten Birger Larsson var ordförande i utbildningskommittén under tre år.

1983 belönades han för insatser inom klubb- och förbundsarbetet med Riksidrottsförbundets guldmedalj. Den delades ut av prins Bertil, och det värdesattes högt av Sten Birger Larsson.

Svenska Cykelförbundets guldmedalj fick han även.

Vi är glada över att Sten Birger Larsson ägnade sig åt vår förening, när vi behövde honom.

Kaj Annebrant

Grattis!

50 år
Gävle
Orienteringsklubb

75 år
Hofors AIF

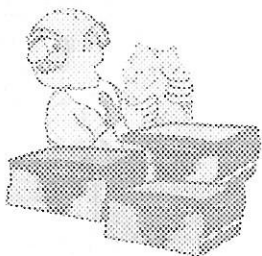
Gästrikeidrottens Historiska Förening,
bildad 1990

Ordförande Helge Rask, Valbo, *vice ordförande* Anders Eriksson, Gävle, *sekreterare* Bo Nordlund, Gävle, *kassör* Rune Holmgren, Storvik.

Ledamöter: Kaj Annebrant, Sandviken, Inga-Lisa Eriksson, Hofors och Bert Johansson, Ockelbo.

Adjungerade ledamöter: Lennart Andersson, Bruno Moström, båda Sandviken, och Jack Jakobsson, Hofors.

• Under 1998 ska GIHF tillsammans med Gästriklands Kulturhistoriska förening ge ut boken Gästrikeidrotten före 1950.

Kassörens ruta:

I samband med försäljningen av boken Gästrikeidrotten före 1950 har vi gjort en medlemsvärkning som givit mycket bra resultat.

Sedan föregående redovisning i november 1998
har det tillkommit

49 enskilda medlemmar, 11 föreningar och 2 förbund.

Totalt är vi nu 212 enskilda medlemmar, 30 föreningar och 2 förbund.

På annan plats i detta medlemsblad finner Du det ekonomiska resultatet för år 1998.

Tyvärr är resultatet inte så bra som det kan verka
enär tryckkostnaden för den utgivna boken skall betalas under 1999.

Trots allt ser vi fram mot år 2000 med tillförsikt.

Rune Holmgren, Furuvägen 27, 812 31 Storvik
Tel. 0290-108 64. Föreningens pg.nr är 81 60 67 - 3